

Termín „kultura“ a „civilizace“

Jan Sokol reflektuje slovo civilizace a kultura takto:

Civilizací rozumíme v prvním přiblížení tři nějak související věci. Předně a snad i nejčastěji určitý stav vysoce organizované **společnosti**, charakteristický pro společnosti evropské, průmyslové a post-průmyslové, s těžištěm života ve městech. Za druhé **proces**, který k takovému stavu vede. A za třetí **země** nebo skupiny zemí v nichž se takový stav v určité konkrétní podobě uskutečnil.

„Kultura“ může znamenat buď jistou oblast poměrně specializovaných a jaksi samoučelných lidských činností, zejména uměleckých a literárních, jimž se pak věnují např. rubriky novin a zpravodajských relací, zvláštní organizace a ministerstva atd. Tento význam je poměrně nedávného data a patrně převažuje v současných „vyspělých“ společnostech. Slovo kultura však může mít i význam širší, kdy zahrnuje celou oblast či síť významů, jejichž prostřednictvím lidé jisté společnosti rozumějí sobě i světu, v němž žijí. V tomto významu se slovo kultura užívá např. v antropologii. Zdroj: <http://www.jansokol.cz/2014/03/civilizace-a-kultura/>

Výběr některých pojetí termínu „kultura“

Pojem kultura měl dlouhodobě **(1) hodnotový (axiologický) význam** – kulturní jevy jako sféra pozitivních hodnot, které přispívají ke kultivaci a humanizaci člověka a k progresivnímu rozvoji lidské společnosti (např. umění, věda, literatura).

(2) Globální antropologické pojetí kultury pak nemá hodnotící funkci: lze charakterizovat různá společenství v čase a prostoru podle jejich kulturních prvků a komplexů. To umožňuje komparativní výzkum sociokulturních systémů (kultur, subkultur, kontrakultur) v čase a prostoru.

(3) Redukcionistické pojetí kultury (protiklad globálního pojetí kultury) – jedná se především o sémiotické přístupy, redukující kulturu na systém znaků, symbolů a významů sdílených členy určité společnosti.

[Václav Soukup, Přehled antropologických teorií kultury. Praha: Portál, 2000 dle textů k přednáškám předmětu Vizuelní kultura, TIM], Jan Zálešák. Více zde:

https://is.muni.cz/auth/th/124145/pedf_d/Mgr_Jan_Zalesak_dizertacni_prace_Ramce_interpretace_KVV_PdF_MU_2007.pdf, str. 21]

Kultura - příklad historického přístupu ke kultuře: Norbert Elias a jeho stěžejní dílo sociokulturního dějepisu o civilizaci

O procesu civilizace : sociogenetické a psychogenetické studie. I., Proměny chování světských horních vrstev na Západě, Argo 2006

O procesu civilizace : sociogenetické a psychogenetické studie. II., Proměny společnosti. Nástin teorie civilizace, Argo 2007